

Handläggare: Ulrika Lindblad
Telefon: 08-508 319 89

Till
Kulturnämnden

KuN 2013-09-24
Nr 10

Remissvar angående remisspromemoria om ny ungdomspolitik

Förslag till beslut

Att remissvaret godkänns.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Kulturnämnden med anledning av regeringens remisspromemoria om en ny ungdomspolitik. Kulturförvaltningen ställer sig positiv till ett utvecklat strategiskt samarbete mellan ungdomsstyrelsen och kommunerna och SKL. I detta arbete vill kulturförvaltningen betona vikten av att den kommande ungdomspolitiska propositionen tydliggör hur kulturområdet kan synliggöras och stärkas, både utifrån sitt egenvärde men också utifrån de positiva effekter kulturen har för andra politikområden t.ex. vad gäller förbättrad hälsa och skolresultat. Kulturförvaltningen menar att en fördjupad analys om ungas livsvillkor i storstadsområden är angelägen i den kommande ungdomspolitiska propositionen.

I samband med att Ungdomsstyrelsen föreslår utveckla sin uppföljning menar kulturförvaltningen att uppföljning av kulturskolornas verksamhet kan vara ett lämpligt utvecklingsområde.

Kulturförvaltningen ser positivt på modellen att samla ungdomsfrågorna i ett strategiskt arbete och ser att det skulle skapa nytta även på kommunal nivå.

Berit Svedberg
Kulturdirektör

Lennart Ploom
Förvaltningschef

Underlag för beslut

Remisspromemoria om en ny ungdomspolitik dnr: 001-1160/2013. Remisstiden sträcker sig till den 25 september.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben tillsammans med Stockholms stadsbibliotek, avdelningen för evenemang och Kulturskolan Stockholm. Stadsarkivet ställer sig bakom Kulturförvaltningens remissvar.

Bakgrund

Remisspromemorian

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Kulturnämnden med anledning av regeringens remisspromemoria om en ny ungdomspolitik. Ungdomstiden formar människor och utgör en betydande fas i livet. Det är därför viktigt att se den tiden som en period som har stor betydelse och ett värde i sig. Fritidssysselsättningar har stor betydelse för ungdomars sociala utveckling, psykiska hälsa och informella lärande. Promemorian lyfter fram att trots den hittills förda ungdomspolitiken är ungdomars levnadsvillkor fortsatt problematiska och har, i vissa fall, försämrats. Därutöver är unga fortsatt underrepresenterade i beslutande församlingar, har små möjligheter att påverka lokalt och omfattas av hög arbetslöshet.

Mot denna bakgrund föreslås ett nytt övergripande mål för ungdomspolitiken och för regeringens insatser som berör ungdomar 13-25 år. Det nya målet är att ungdomar ska ha makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. I remisspromemorian tydliggörs hur olika verksamhetsområden arbetar utifrån mål om att skapa goda levnadsvillkor för ungdomar antingen som en uttalad målgrupp eller som en bland flera, t.ex. inom utbildning, hälsa och kultur. Genom det nya övergripande målet avser regeringen att slå fast vad olika verksamheter gemensamt ska sträva efter.

För att ytterligare stärka ungdomspolitiken föreslås att regeringens alla insatser som berör ungdomar 13-25 år bör ha ett ungdomsperspektiv. Ett ungdomsperspektiv betyder att ungdomar ska få utöva sina mänskliga rättigheter, betraktas som en mångfald av individer, stödjas att bli självständiga och ha möjligheter att vara delaktiga och ha inflytande. En effekt av detta är att de fyra perspektiven; resurs-, rättighets-, självständighets- och mångfaldsperspektivet, som hittills varit utgångspunkt för offentlig verksamhet gentemot unga, föreslås tas bort.

De förslag som regeringen presenterar i remisspromemorian uttrycker en påtaglig ambition av att vilja etablera bättre fungerande verktyg så att levnadsförhållandena för ungdomar kan förbättras. Förslagen präglas av ett helhetstänkande där alla berörda aktörer med inflytande över ungdomars liv ska arbeta mot ett gemensamt mål.

Promemorian innehåller bl.a. förslag om hur ungdomspolitiken bättre kan genomföras och samordnas. Därför vill regeringen att formerna för uppföljning ska utvecklas och att en samlad redovisning görs av hur det nya målet uppnås och att denna redovisning lämnas till riksdagen med några års mellanrum.

I samma syfte föreslås även att Ungdomsstyrelsen utvecklar ett strategiskt samarbete med kommuner och landsting för att i dialog nå hela landet i det ungdomspolitiska arbetet. Sveriges Kommuner och Landsting föreslås bjudas in till detta utvecklingsarbete.

Unga i Stockholm

I Stockholm är ungdomar och unga vuxna en stor andel av stadens befolkning. Gruppen 13-25 år kan uppskattas till ungefär 130 000 personer, dvs. drygt 8 procent av Sveriges alla ungdomar. Inflyttningen av unga till staden är stark och under de senaste åren har inflyttningsöverskottet av unga vuxna 22-28 år varit 9 000 personer per år. Denna grupp är den största anledningen till att befolkningen i Stockholm ökar (Statistik om Stockholm Befolkningsöversikt 2011, 2012). Länsstyrelsens rapport Unga som varken arbetar eller studerar (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2012) visar att i åldersgruppen 16-25 år var det 9 procent dvs. nära 10 000 personer, som varken arbetade eller studerade i Stockholms stad.

Alla prognoser visar på en fortsatt stark befolkningsutveckling. I dag lever 175 000 barn och unga i Stockholm och om tio år beräknas de ha blivit 16 procent fler, dvs. 221 000 st. Vissa delar av staden har en betydligt högre andel unga än andra och i Spånga-Tensta, Älvsjö och Rinkeby-Kista är 31, 28 respektive 27 procent av befolkningen under 20 år. Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har även det högsta respektive tredje högsta s.k. ohälsotalet i Stockholm liksom stadens högsta arbetslöshet.

Ungdomspolitiken i staden

I Stockholms stad genomförs angelägna insatser för att förbättra ungdomars livsvillkor. I stadens budget för 2013 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att sprida kunskap om barns mänskliga rättigheter. Därför har stadsledningskontorets juridiska avdelning erbjudit stadens förvaltningar och bolag en utbildning om

barnkonventionen. Detta initiativ kommer att öka kännedomen om ungas villkor och behov.

Kommunfullmäktige har beslutat att barn och ungdomar är prioriterade målgrupper i Stockholm. Detta uttrycks genom Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, strategisk plan för barn- och ungdomskultur 2009-2012. Planen omfattar de flesta förvaltningar och bolag och sedan stadens arbete med planen inleddes 2009 har kunskapen inom området ökat och bättre former för samverkan kunnat etableras.

Ungas kulturutövande

Rapporten När var hur – om ungas kultur, visar att de populäraste formerna för att utöva kultur, där mellan 30 och 46 procent av de unga är aktiva, är i fallande skala slöjd och hantverk, bildskapande, musicerande och skrivande. Därefter följer dans och teater. Många unga uppger att de förbättrat sitt självförtroende till följd av det egna kulturutövandet. De har fått nya vänner, bättre hälsa samt bättre skolresultat. Särskilt starkt upplevs de positiva konsekvenserna av kulturutövandet när det gäller hälsa. Denna positiva självskattning gäller både flickor och pojkar. Kulturen har ett givet egenvärde men resultaten tyder även på att kulturutövande kan sättas i samband med flera eftersträvansvärda samhällspolitiska mål.

En betydelsefull faktor för att utöva kultur handlar om uppmuntran från föräldrar eller någon annan vuxen. Den övervägande majoriteten av unga menar att de inte alls blivit uppmuntrade, medan en lika stor majoritet däremot har blivit uppmuntrade att börja idrotta. Graden av uppmuntran ökar med föräldrarnas utbildningsnivå. Detta betyder att stora andelar av de unga som inte uppmuntras, oavsett socioekonomiska förutsättningar, med stor sannolikhet inte kommer att utöva kultur. Om alla unga ska ha möjlighet att få utöva kultur är det alltså angeläget att det finns goda möjligheter till att skapa och få uppleva kultur i skolan och på fritiden där unga nås oavsett familjebakgrund.

Rapporten tydliggör även de stora skillnaderna mellan vilka aktiviteter flickor respektive pojkar deltar i och att de offentliga medlen i högre utsträckning riktas mot pojkar än flickor. Det hänger ihop med att de största offentligt finansierade arenorna för kulturutövande är musik- och kulturskolor, studieförbund och öppna mötesplatser för unga. På dessa arenor dominerar musiken stort och förutom i musik- och kulturskolorna, är pojkar i majoritet. Att en större andel pojkar än flickor ägnar sig åt föreningsidrott gör att pojkar ytterligare får en större del av det offentliga stödet än flickor.

Kulturskolan Stockholm

I Kulturskolan Stockholms arbete med ungdomar finns ett starkt fokus på att deltagarna ska ha inflytande över verksamheten. Genom arbetet med kulturella uttryck i Kulturskolan ges alla ungdomar möjlighet att utvecklas i enlighet med sina egna intressen och önskemål. Att flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män ges samma möjligheter är centralt i Kulturskolans verksamhet. Deltagande ungdomar tillägnar sig kunskaper i demokratiska arbetsformer, stärks i sin identitet och får på så sätt indirekt kännedom om hur man kan vara med och påverka samhällsutvecklingen.

Ungas läsning

Varje år riskerar en fjärdedel av pojkarna i en ungdomskull att lämna skolan utan att ha en grundläggande läsfärdighet. I dag, säger Litteraturutredningen är det rimligt att tro att nästan alla vuxna svenskar har grundläggande läsförmåga (Läsandets kultur, SOU 2012:65). I det avseendet går vi en osäker och skrämmande framtid till mötes. Vad vi ser är ett trendbrott, menar utredningen. I Bibliotek i rörelse. Biblioteksplan 3.0 – en strategisk plan för Stockholms bibliotek 2011-2015 tydliggörs det ansvar stadens bibliotek har för barns och ungdomars språkutveckling, nyfikenhet och lärande tydliggörs. Även samverkan mellan skolan och biblioteken är betydelsefull för att på ett bra sätt nå barn och unga såväl under skoldagen som på fritiden. Staden har därför tagit fram Läsplan 2010 – En gemensam läsfrämjandeplan för folk- och skolbibliotek i Stockholm.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen välkomnar förslaget om att regeringens alla insatser som berör ungdomar 13-25 år bör ha ett ungdomsperspektiv. Därmed stärks det sektorsövergripande arbetet och möjligheterna ökar att kunna se till ungdomars hela livssituation och hur de olika delarna skola, arbete, kultur, hälsa osv. hänger ihop och påverkar varandra. Kulturförvaltningen ser positivt på modellen att samla ungdomsfrågorna i ett strategiskt arbete och ser att det skulle skapa nytta även på kommunal nivå.

Kulturförvaltningen ställer sig positiv till att Ungdomsstyrelsen föreslås utveckla sitt strategiska samarbete med kommunerna och med SKL. Ungdomsstyrelsen föreslås få en starkt roll vad gäller att stödja kommunerna t.ex. genom att sprida kunskap, ge stöd till lokala undersökningar, genomföra utbildningar och ge stöd till kommunala nätverk, vilket kulturförvaltningen ser som angeläget. Det kan vara särskilt gynnsamt när stadens anställda nu ökar sin kännedom om barn och unga genom den kommande utbildningen i hur offentlig verksamhet kan arbeta utifrån barnkonventionen. I samband med att Ungdomsstyrelsen föreslås utveckla sin uppföljning menar kulturförvaltningen att frågan om nationell uppföljning av kulturskolorna kan vara ett lämpligt utvecklingsområde.

Kulturförvaltningen stödjer förslaget om ett nytt övergripande mål för ungdomspolitik: att ungdomar ska ha makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Ungdomar ska vara delaktiga i och så långt som möjligt ha inflytande över utformningen och genomförandet av insatser som omedelbart berör dem som målgrupp. På så sätt kan ungdomars förutsättningar och behov bli tydligare vilket i sin tur bidrar till bättre beslutsunderlag och genomförande.

Stockholms Kulturskolas erfarenheter från arbete med EU:s ungdomsprogram är mycket goda. Det är positivt att den nya ungdomspolitik lyfter fram detta som ett angeläget område att utveckla, i synnerhet för att ungdomars levnadsvillkor i ökad utsträckning ska kunna följas upp på ett öppet och jämförbart sätt på kommunal, nationell och EU-nivå.

Kulturen i ungdomspolitik

Riksdagen har på regeringens förslag beslutat om fem huvudområden för analys, samordning och redovisning för ungdomspolitik. Dessa områden är lärande och personlig utveckling, hälsa och utsatthet, inflytande och representation, egen försörjning, och kultur och fritid. I promemorian föreslås att dessa områden upphävs för att åstadkomma en större flexibilitet vad gäller kunskapsinhämtning, samordning och analys vad som ska analyseras utgör grunden för indelningen.

Kulturförvaltningen ser en risk med att kulturområdet ges ett minskat utrymme i och med en sådan förändring. Att kultur och fritid föreslås kvarstå som ett av huvudområdena i nuvarande indicatorsystem för uppföljning av ungdomspolitik är positivt.

Ungdomsstyrelsen har under de senaste åren publicerat två rapporter på kulturens område, Fokus 06 – om ungas kultur och fritid, 2006 och När var hur – om ungas kultur. En analys av ungas kulturutövande på fritiden, 2011. Även i Fokus 12 – levnadsvillkor för unga med funktionsnedsättning har kulturaspekter, 2012. Dessa rapporter har bidragit med viktig ny kunskap och synliggjorde att vita fläckar förekommer vad gäller faktaunderlag vilket gör att genomförda insatser inom kulturområdet är svåra att följa upp. Kulturförvaltningen har under 2013 inlett ett samarbete med Myndigheten för kulturanalys i syfte att undersöka kulturvanorna hos barn och unga 10-25 år. Kulturförvaltningen instämmer i regeringens bedömning att det finns ett behov av ytterligare beslutsunderlag för att kunna utforma relevanta insatser för ungdomar vilket kulturförvaltningen ser som positivt.

Kulturförvaltningen vill betona vikten av att den kommande ungdomspolitiska propositionen tydliggör hur kulturområdet kan synliggöras och stärkas, både utifrån sitt egenvärde men också utifrån de positiva effekter kulturen har för andra politikområden som framkommer i de bakgrundsfakta som beskrivits ovan.

Remisspromemorian lyfter fram faktumet att ungdomar är olika och ska betraktas som en mångfald av individer, utifrån kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, uppväxt, intressen m.m. Kulturförvaltningen vill betona vikten av att dessa perspektiv även anläggs vad gäller offentliga insatser som rör ungas kulturutövande.

Unga i storstaden

Det omnämns helt kort i promemorian att skilda villkor gäller för unga i storstad och unga i glesbygd. För att ge stöd åt kommunerna i att hantera de särskilda förutsättningar som råder för unga i storstäder menar kulturförvaltningen att en fördjupad analys om ungas livsvillkor i storstadsområden i den kommande ungdomspolitiska propositionen är angelägen.

Bilagor

1. Remisspromemoria om en ny ungdomspolitik (U2013/4442/UC).